UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

7 Abjurans hæresin præsul poterit tolerari.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

QVÆSTIO VI.

QVid verò de his fieri debeat, qui ignoranter à ſimoniacis ordinati ſunt (quod ſexto loco quæſitum eſt) ſuprà, in capitulo videlicet Urbani a *quod ſic incipit* [*Si qui à ſimoniacis, &c.*] *requiratur. Nunc autem de illis quæritur, qui non pro ordinatione pecunias offerunt, ſed pro electione; vel ut decretum electionis fiat, vel ut ſubſcriptione firmetur, vel ut electioni non reſiſtatur, aliquibus præmia largiuntur: an eorum electio vitioſa ſit judicanda. Non enim videntur Spiritus Sancti donum emere, qui non pro conſecratione, ſed pro electione munera largiuntur, cùm nullius ſpiritualis gratiæ aliquos faciat electio participes. Sed ſicut eccleſiaſticarum rerum emptores ſimoniaci judicantur, quia eccleſiaſticis officiis ita adjuncta ſunt, ut alterum ſine altero alicui non proveniat: ita quia per electionem venitur ad conſecrationem, perinde ſimoniacus habetur, qui pro electione præmia largitur, ac ſi pro conſecratione munera dediſſet.*

C. I. ¶ *De iis qui pro muneribus ordinationem faciunt.*

Unde Symmachus *ſcribit Cæſario Epiſcopo, epiſt. 1. c. 5.*

SI *b* quis autem Epiſcopatum deſiderat, data pecunia potentes perſonas minimè ſuffragatrices adhibeat: nec ad decretum ſibi faciendum clericos, vel cives ad ſubſcribendum, adhibito cujuslibet generis timore, compellat, vel præmiis quibuslibet exhortetur.

C. II. ¶ *Simoniacus eſt, qui, ut eligatur, præmia largitur.*

Item Gregorius *Salonæ* c *conſiſtentibus, lib. 5. epiſt. 26.*

EGo *d* autem & veſtræ dilationi providens, & meæ animæ omnipotentis Dei judicium pertimeſcens, ejusdem Maximi cauſam ſubtiliter exquiri deſidero; ſi nullis criminibus preſſus, quæ ſacro ordini contradicunt, ſi non per ſimoniacam hæreſim, id eſt, præmia quibusdam ſe eligentibus præbendo, ad ſacerdotale pertingere officium conatur. Tunc enim liber pro vobis apud Dominum interceſſor erit, ſi non obligatus de ſuis, ad locum interceſſionis venerit.

C. III. ¶ *Sicut ordinatio, ſic electio, vel conſenſus venalitati debet præferri.*

Item Gregorius *Syagrio Epiſcopo Auguſtodunenſi, & aliis Epiſcopis, lib. 7. epiſt. 110.*

SIcut *e* is, qui invitatus renuit, quæſitus refugit, ſacris eſt altaribus admovendus, ſic qui ultrò ambit, vel importunè ſe ingerit, eſt proculdubio repellendus. Nam qui ſic nititur ad altiora cōſcendere, quid aliud agit, niſi ut creſcendo decreſcat, & aſcendendo exterius, interius ad profunda deſcendat? Itaque fratres chariſſimi in ſacerdotibus ordinandis ſynceritas vigeat: ſit ſimplex & ſine venalitate conſenſus: pura præferatur electio, ut *f* ad ſumma 1 ſacerdotii non ſuffragio venditorum provectus, ſed Dei credatur eſſe judicio.

1 ¶ Summa] *In vulgatis codicibus legebatur*, ad ſummum ſacerdotii, vel Pontificii. *Emendatus verò eſt hic locus ex originali, Anſelmo, Polycarpo, & plerisq; vetuſtis Gratiani exemplaribus.*

Si autem pecunia promiſſa fuerit, vel ſoluta, electo vel ordinato penitus ignorante, nec eo modo ad electionem, vel ordinationem pervenerit, ei nullatenus obeſſe videtur: nec ad reatum criminis pertinet, cujus conſcientiam non habuit, nec ad electionis, vel ordinationis caſſationem, ad quam aliàs, non per pravam illorum cupiditatem, perveniſſe docetur.

a *ead. q. 1.* b *Polyc. l. 2. tit. 1. Anſ. l. 6. c. 69.* c *al. Salonis.* d *Anſ. l. 6. c. 76. Polyc. l. 2. tit. 3.* e *Anſ. l. 6. c. 79. Poly. 2. tit. 1.* f *Anſ. l. 6. c. 80.*

QVÆSTIO VII.

1 ps *NVnc autem de ſeptima quæſtione tractandum eſt, an renuncians ſuæ hæreſi ſit recipiendus in Epiſcopali dignitate.*

C. I. ¶ *Qui redeuntes ab hæreſi in ſuis ordinibus recipiantur.*

De his ita ſcribit Cyprianus, *lib. 2. epiſt. 1.*

SI *a* qui Presbyteri, aut Diaconi, qui vel in eccleſia catholica prius ordinati fuerint, & poſtmodum perfidi, ac rebelles contra eccleſiam ſteterint; vel apud hæreticos à Pſeudoepiſcopis, & antichriſtis contra Chriſti diſpoſitionem profana ordinatione promoti ſint, & contra altare atque divinum verbum, ſacrificia foris falſa ac ſacrilega offerre conati ſint; eos quoque hac conditione ſuſcipi convenit 1 cùm revertuntur, ut communicent laici, *b* & ſatis habeant, quòd admittuntur ad pacem, qui hoſtes pacis extiterint, nec debere eos revertentes ea apud nos ordinationis & honoris arma retinere, quibus contra nos rebellaverint.

1 ¶ Convenit] *In originali non eſt verbum iſtud, ſed loco ipſius, hæc huic capiti antecedunt.* Addimus planè, & adjungimus, frater chariſſime, conſenſu & auctoritate communi, ut etiam ſi qui Presbyteri, &c. *Multa verò in hoc capite ex ipſo B. Cypriano ſunt emendata.*

C. II. ¶ *De iis qui pro muneribus ordinationem faciunt, & qui redeuntes ab hæreſi, in ſuis ordinibus recipiuntur.*

Item ex ſeptima ſynodo c.

SI *d* quis 1 omnem traditionem eccleſiaſticam ſcriptam, vel non ſcriptam violat, anathema ſit. ¶ Omnis * Epiſcopus 2 vel Presbyter, aut Diaconus convictus, quòd pro muneribus ordinationem dederit, vel acceperit, à ſacerdotio cadit. ¶ Sed dicunt fortaſſe quidam, quia pœnitentiam agimus pro peccato, & Deus indulget illud. Ita & ego dico, quia omnem pœnitentiam recipit Deus, & indulget per pœnitentiam peccata, quæ jam facta ſunt. Novi enim quòd David fornicatorem & homicidam per pœnitentiam receperit Deus, & quòd dixerit de *e* eo [Inveni virum ſecundùm cor meum, qui faciet omnes voluntates meas.] Novi rurſus eundem audientem *f* à Deo [Non ædificabis mihi domum, quia vir ſanguinum es.] Scio Manaſſem *g* per confeſſionem dimiſſam impietatem ſuam. Scio meretrices, *h* & telonarios per pœnitentiam receptos: nullum tamen eorum, qui ante 3 baptiſmum peccavit, ſacerdotibus connumeratum. Scio *i* quosdam, dum eſſent in mundo, in multa fornicatione manſiſſe, monachos verò factos quaſi luminaria mundi reſplenduiſſe, nullum tamen ad ſacerdotium aſcendiſſe. Quod etſi 4 raro contigit, nulla tamen lex eccleſiæ fuit. Novimus peccatricem prius Mariam, *k* poſt converſionem, quamvis ſancta & caſta, tamen inter diaconiſſas non eſt computata. Sed quid hoc dico? Sequens ſanctos Apoſtolos, *l* & venerabiles Patres *m* cum omni fiducia clamo. Qui per ſimoniam ordinatus eſt, ſive Epiſcopus, ſive Presbyter, ſive Diaconus, alienus eſt à ſacerdotio: neque enim venalis eſt gratia Spiritus Sancti. Caiphæ traditio, & adinventio Simonis, à ſancto ſacerdotio eſt aliena. ¶ Et ſi in fornicationem lapſus eſt aliquis poſt baptiſmum, in ſacerdotium non recipitur. Canones *n* enim hoc prohibent. Si quis verò cum hoc peccato ad ſacerdotium provectus eſt, cognitus degradetur. *Item paulò*

a *Deusdedit par. 2. & 4. Anſel. l. 8. cap. 39.* b *al. laicis.* c *Ex actione 1. in 7. anathematiſ.* d *Deusdedit p. 2. Ivo p. 4. cap. 198.* * *Ex epiſt. Taraſii ad Ioannem. Ivo p. 5. c. 121. Anſ. l. 6. c. 87.* e *Act. 13.* f *1. Paral. 22. & 1. Paral. 28.* g *2. Paral. 3.* h *Matth. 21. Mar. 2. Luc. 5.* i *Can. 30. Apoſt.* k *Ioan. 11.* l *Act. 8.* m *Can. 16. Apoſt.* n *Con. Neocæſ. c. 9. 15. q. 8. ca. 1. Polyc. l. 6. tit. 12.*

poſt. ¶ Epiſcopum, qui per pecuniam ordinatus eſt, confiteor, quia per pœnitentiam recipitur. Deus enim bonus eſt in omnibus, & aperta viſcera ejus omni homini pœnitenti. Sed quoniam juxta Apoſtolum, *a* oportet Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe, quicunque per pecuniam, vel ordinaverit aliquem, vel ordinatus eſt, ab omni ſacerdotio alienus ſit. ¶ Taraſius 5 Patriarcha *b* dixit: Quicunque per pecuniam vel ordinant, vel ordinaverunt, vel ordinati ſunt Epiſcopi, vel Presbyteri, vel Diaconi, vel quilibet de numero ſacerdotali, repellantur omninò à ſacerdotali honore; ſicut Simon magus à Petro. Quicunque 6 per pecuniam *c*, diſpenſationem, vel curam ſortiti ſunt monaſteriorum vel eccleſiarum, vel religioſarum domorum, gerontocomiorum, xenodochiorum, orphanotrophiorum, cum depoſitione expellantur à diſpenſatione illa & cura. Qui poſt baptiſmum cadens in fornicationem ordinatus eſt, ſi poſtmodum confeſſus fuerit, ceſſet à miniſterio, ſi verò convictus ab aliquo, deponatur omninò. Similiter percuſſor Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, per ſe, vel per aliquem alium, quaſi per hoc timeri volens, deponatur. *Idem.* ¶ Qui per ſæculares poteſtates *d* ordinatus fuerit, aut eccleſiam obtinuerit, deponatur: ſi verò 7 religioſam domum, expellatur.

1 ¶ Si quis] *Caput hoc ex magna parte collectum eſt ex variis locis ſeptimæ ſynodi, ſed non ex verſione Anaſtaſii bibliothecarii, qua alioqui ſæpè uti ſolet Gratianus. Initium quidem eſt in actione prima anathematiſmo ſeptimo.*

2 ¶ Omnis Epiſcopus] *Hinc uſque ad verſ.* Taraſius Patriarcha. *ſumpta ſunt ex epiſtola Taraſii ad Ioannem Presbyterum, omiſſis tamen interdum nonnullis verbis: quæ quidem epiſtola in verſione Anaſtaſii eſt poſt actiones, & canones ſeptimæ ſynodi: ſed in nova verſione impreſſa in tomis conciliorum, eſt ante ipſam ſynodum.*

3 ¶ Ante baptiſmum] *Hoc quidem loco perſpicuum erratum eſt, quod auctori gloſſæ negotium exhibuit.* οὐδένα δὲ τούτων εἰς ἱερωσύνην ἀριθμηθέντα, εἰ μήπω πρὸ τοῦ βαπτίσματος τοῦτο πέπραχεν. *id eſt,* neminem verò horum in ſacerdotio adnumeratum, niſi ſi fortè ante baptiſmum hoc admiſit.

4 ¶ Etſi rarò] *Longè plenius in nova verſione.* Quòd ſi autem id ſemel atque iterum factum eſt, non tamen confeſtim legem in eccleſia præſcribit. *Græcè eſt,* εἰ δὲ καὶ σπανίως γέγονε, οὐ νόμος ἐκκλησίας τοῦτο.

5 ¶ Taraſius] *Hæc videntur ſumpta ex epiſtola Taraſii ad Hadrianum (de qua dictum eſt ſupr. q.1. ad c.* eos qui.*) aut ex quinto capite ſeptimæ ſynodi: quibus locis refertur canon trigeſimus Apoſtolorum.*

6 ¶ Quicunque per pecuniam] *Hæc habentur etiam novella 123. c. 24. apud Iulianum antecesſorem.*

7 ¶ Si verò religioſam] *Hæc non ſunt in canone Apoſt.*

C. III. ¶ *De eodem.* PALEA.

[*Item ex* concilio Meldenſi, *c. 43.*]

CAvendum *e* eſt, & ſummopere ſtudendum, *f* ac per virtutem Chriſti ſanguinis interdicendum & Epiſcopis, & regibus, & omnibus ſublimioribus poteſtatibus, atque cunctis fautoribus, & electoribus quorumcunque, atque conſenſoribus, ſeu ordinatoribus in gradu eccleſiaſtico, ut nemo per ſimoniacam hæreſim, regiminis locum obtineat, quacunque factione, calliditate, promiſſione, ſeu commoditate, aut datione per ſe, aut per ſubmiſſam *g* perſonam.

a *1. Tim. 3.* b *In epiſt. Taraſii ad Hadrianum, & in 7. ſynod. c. 5. ex canone Apoſt. 30.* c *In ea. epiſt. & c. 5. ex concil. Chalced. c. 2. novel. 123. c. 24. apud Iulianum antecesſ. Concil. Neocaſ. c. 9. Can. 26. al. 28. Apoſt.* d *diſt. 63. omnis elect. Can. Apoſt. 29. al. 1. & in ſept. ſynod. c. 3.* e *Et copioſius in ſchedis, de quib. 12. q. 2. precaria. Burch. l. 1. c. 21. Ivo p. 5. cap. 75.* f *al. præcavendum.* g *al. emiſſam.*

C. IV. ¶ *Qui redeuntes ab hæreticis recipi poſſunt, vel non.*

Item in eadem *ſynodo ſeptima, actione prima.*

2 ps CONvenientibus apud Nicæam Bithyniæ, & con-
ſidentibus Petro Archipresbytero, & Petro Pres-
bytero, & abbate monaſterii ſancti Sabæ, locum tenen-
tibus Hadriani Papæ, & Taraſio Archiepiſcopo Con-
ſtantinopolis, & Ioanne, & Thoma apocryſariis Apo-
ſtolicarum ſedium orientalium, & cæteris Epiſcopis
Epiſcopi Siciliæ dixerunt. Dignum eſt, 1 ut de futuris
inquiramus. ¶ Item Baſilius Epiſcopus Ancyræ dixit
Conſtitutio 2 eccleſiaſtica habet canonicè tradita ab
antiquo à ſanctis Apoſtolis, & ſucceſſoribus eorum,
ſanctis patribus noſtris, & magiſtris, & ſanctis univer-
ſalibus ſex ſynodis, & localibus ſynodis orthodoxis,
ut qui ab aliqua hæreſi revertuntur ad orthodoxam fi-
dem, & traditionem catholicæ eccleſiæ, ſcripto negare
debeant hæreſim ſuam, & confiteri catholicam fidem.
¶ Item Taraſius Patriarcha dicit. Videtur vobis, ut ſe-
des ſuas recipiant, qui ab hæreſi revertuntur? ¶ Reli-
gioſiſſimi monachi dixerunt: ſicut receperunt univer-
ſales ſex ſynodi ab hæreſi revertentes; ita & nos reci-
pimus. ¶ Sancta ſynodus dixit: placet omnibus nobis.
Et juſſi ſunt Baſilius Epiſcopus Ancyræ, & Theodo...
Epiſcopus Myrorum *a* civitatis, & Theodoſius Epi-
ſcopus Amorii ſedere in gradibus, & in ſedibus ſ...
¶ Item Conſtantinus 3 Epiſcopus Cypri dixit: n...
portet nos, qui Epiſcopi ſumus, indigere doctrina, ...
aliorum eſſe doctores. ¶ Item Taraſius Epiſcopus ...
xit: malorum 4 doctorum mala eſt doctrina. Eccle-
de malis doctoribus ſacerdotes non recipit. ¶ Item
Ioannes 5 Apocryſarius orientalium ſedium, di...
hæreſis ſeparat omnem hominem ab Eccleſia. ¶ Item
Taraſius Epiſcopus dixit: Ecce multi canonici libri, ...
ſynodici, & paterni lecti ſunt: & ab hæreſi revert...
docuerunt nos recipere, ſi aliqua 6 alia cauſa non ...
in eis. ¶ Item Petrus 7 Apocryſarius Papæ dixit: ...
mæ exulatus eſt Macharius hæreticus à ſancta ſexta ſy-
nodo, & quadraginta dierum inducias dedit illi p...
noſter Benedictus Papa, & quotidie mittebat ad eu...
Bonifacium conſiliarium ſuum, & inſtruebat eum ...
monitoriis verbis ex divina ſcriptura, & nullam...
voluit emendari. Hoc autem faciebat, ut eum ...
ret in ordine ſuo. ¶ Item Taraſius Epiſcopus *b* di...
quid dicitis de Anatolio? nonne etiam in quarta ſy-
do factus eſt princeps? & ecce ab ipſo Dioſcoro ...
natus eſt. Et nos igitur ita recipiamus eos, qui ab hæ-
reticis ordinati ſunt, ſicut & Anatolius receptus ...
¶ Item. Verè vox *c* Dei eſt, quoniam non mori...
filii pro patribus; ſed unuſquiſque in peccato ſuo ...
rietur: addatur, quoniam ex Deo eſt ordinatio. ¶ ...
Taraſius Patriarcha dixit: audivimus paterna ...
ta. Quid igitur? Oportet recipere ab hæreticis ordina-
tos? Sancta ſynodus dixit: audivimus domine, ...
portet nos recipere. ¶ Taraſius Patriarcha dixit: ...
eorum, qui in ſexta ſynodo convenerunt, à Sergio, ...
rho, Paulo & Petro ordinati ſunt, qui fuerunt ...
pes hæreſeos Monothelitarum: quoniam iſti con...
tim *d* in Conſtantinopolitana ſede ſederunt; & ...
timo eorum, Petro ſcilicet, uſque ad ſextam 8 ſynodum
non fuerunt plures quàm duodecim anni. Thom...
rò, & Ioannes, & Conſtantinus ab hæreticis illis ...
epiſcopi facti ſunt, & tamen propter hoc non ...
probati. ¶ Sancta ſynodus dixit: hoc manifeſtum ...
¶ Conſtantinus Epiſcopus Cypri dixit: ſufficien...
ſtenſum eſt, quòd ab hæreticis venientes recipi...
ſunt. Si verò quis ſponte ad hæreticum vadit, & ...
ordinationem, non recipiatur. ¶ Item Taraſius Pa...

a *al. Miron.* b *al. patriarcha.* c *Ezech. ...*
d ἀμοιβαδόν.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

cha dixit: Et ego refuto eos, qui ob hujuſmodi cauſam ad fidei ſubverſionem ordinati ſunt: & maximè cùm præſentes eſſent orthodoxi Epiſcopi, à quibus poterant ordinari. Sic eſt enim paternus intellectus. Si verò 9 ſynodalis conſonantia fuerit, & unitas eccleſiarum de orthodoxis, qui præſumpſerint ab immundis hæreticis ordinari, depoſitioni ſubjaceant. Sancta ſynodus dixit: hoc eſt juſtum judicium.

¶ Hoc etiam caput collectum eſt ex variis locis primæ actionis ejuſdem ſeptimæ ſynodi, omninoq́; operæ pretium eſt integram illam actionem perlegere: nonnulla tamen notabuntur.

1 ¶ Dignum eſt] *Locus hic eſt poſt recitationem nominum Epiſcoporum, qui convenerant; ſed valdè conciſè refertur: quod in aliis etiam locis hujus capitis evenit.*

2 ¶ Conſtitutio] *Verba, quæ proximè huic parti antecedunt, ſunt hæc,* ἀπὸ λιβέλλου ἀνέγνω οὕτως, *id eſt, ut interpretatur Anaſtaſius,* ex libello legit ita. *Non enim ſententiam dicit nunc Baſilius, ſed abjurat hæreſim, in quam cum aliis lapſus fuerat: quam abjurationem unà cum profeſſione catholicæ fidei oportuit ipſum ex libello, quod nunc etiam in more poſitum eſt, recitare. Libellus verò hic incipit,* Conſtitutio, &c.

3 ¶ Conſtantinus] *Poſt receptionem Baſilii, Theodori, & Theodoſii, acceſſerunt alii Epiſcopi, qui in eandem hæreſim lapſi, admitti ſe à ſancta ſynodo eodem modo poſtulabant, & cùm unus ipſorum, excuſationis gratia, dixiſſet, ſe à malis magiſtris ſeductum fuiſſe, Conſtantinus Epiſcopus Conſtantiæ, quæ in Cypro eſt, hoc ei exprobravit. Exprobratio Græcè ſic habet,* ἔδει ὑμᾶς ἐπισκόπους ὄντας μὴ διδασκαλίας δεῖσθαι, ἀλλὰ διδασκάλους εἶναι ἑτέρων. *quæ ſic Anaſtaſius vertit,* Oportebat vos, cùm eſſetis Epiſcopi, diſcendi nullam neceſſitatem habere, ſed magiſtros eſſe potius aliorum.

4 ¶ Malorum] *Cum Hypatius, & alii Epiſcopi, qui à ſancta ſynodo admitti petebant, dixiſſent, à malis magiſtris malas ſe doctrinas accepiſſe, reſpondens ei Taraſius Patriarcha, inquit:* ἐπειδήπερ εἴπατε, κακῶν διδασκάλων κακὰ τὰ μαθήματα, ἡ ἐκκλησία ἐκ κακῶν διδασκάλων ἱερεῖς δέχεσθαι οὐ προσίεται. *id eſt:* Quandoquidem dixiſtis, malorum doctorum malæ diſciplinæ, eccleſia, ut ex malis doctoribus ſacerdotes admittat, non facilè adducitur. *Ex quo apparet Taraſium non contradicere Conſtantino, ut auctor gloſſæ putavit.*

5 ¶ Item Ioannes] *Poſt recitata verba Taraſii, cùm in ſynodo dubitaretur, an etiam hi, ſicuti tres priores recepti erant, ſtatim eſſent recipiendi, Ioannes Apocryſarius Patriarchæ Antiochiæ, & Conſtantinus Epiſcopus Conſtantiæ Cypri petierunt, ut canones & ſanctorum Patrum libri eò ſpectantes legerentur, ut maturiùs poſſet conſtitui, quomodo redeuntes ab hæreſi ad eccleſiam catholicam eſſent recipiendi, & cùm de octavo canone primæ Nicænæ ſynodi (in quo de Catharis recipiendis agitur) differeretur, Ioannes hæc eſt interlocutus.*

6 ¶ Si aliqua alia cauſa] *Græcè eſt,* καὶ ἐάν τις αἰτία πονηρὰ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς. *quæ Anaſtaſius vertit,* niſi fortè in eis maligna fuerit noxa reperta. *& paulò poſt.* ſi non eſt in illis aliqua cauſa nefaria.

7 ¶ Petrus] *Poſt multos canones lectos, & multas ſanctorum Patrum auctoritates recitatas, cùm Taraſius ex illis collegiſſet, ab hæreſi revertentes eſſe recipiendos in catholica eccleſia, Petrus legatus Hadriani Papæ, exemplo Benedicti Papæ id confirmat.*

8 ¶ Vſq; ad ſextam] *Græcè eſt,* ἕως τῆς ἕκτης συνόδου ἐπὶ πλεῖον οὐ διῆλθον ἢ δεκαπέντε. *id eſt,* uſque ad ſextam ſynodũ non interceſſerunt anni plures, quàm quindecim.

9 ¶ Si verò ſynodalis] *Græcè legitur,* ἐὰν δὲ συνοδικὴ ἐκφώνησις γένηται, καὶ ὁμόνοια τῶν ἐκκλησιῶν ἐπ' ὀρθοδοξίᾳ, ὁ τολμῶν ἀπὸ τῶν βεβήλων αἱρετικῶν χειροτονεῖσθαι, τῇ καθαιρέσει ὑποπεσεῖται. *Quæ Anaſtaſius vertit:* Si autem ſynodica promulgatio, & concordia eccleſiarum cauſa orthodoxiæ facta fuerit, qui præſumpſerit à profanis hæreticis ordinari, depoſitioni ſuccumbet.

3 pars. *¶ Ex hac auctoritate datur intelligi, quòd qui ab civitate catholicæ fidei in hæreticorum ſocietatem transfert, ut de manibus eorum eccleſiaſticæ dignitatis ſacramenta percipiat: vel qui contemptis orthodoxis ab hæreticis ordinari deſideraverit, & ſi poſtea ſuæ abrenuntians hæreſi ad eccleſiam redierit, officio tamen accepto fungi non poterit. Auctoritate verò Cypriani a prohibentur ab adminiſtratione eccleſiaſtica, qui intra catholicam eccleſiam ordinati ad fidei impugnationem dilabuntur. ¶ Porrò ſimoniaci nec ab hæreticis ordinantur ad fidei ſubverſionem: nec intra eccleſiam catholicam ordinati adverſus fidem armantur. Quamvis enim nonnullos per pecuniam ordinent, non tamen fidem impugnant, nec gratiam Spiritus Sancti venalem prædicant. Vnde veraci pœnitentia, cùm hæreſim ſuam deteſtati fuerint, præmiſſis auctoritatibus non prohibentur recipi in ſuis gradibus. Veruntamen capitulo illo Nicænæ ſynodi,* b *ſi quis per pecuniam, &c. & illo alio ſeptimæ ſynodi,* c *ſi quis omnem traditionem, &c. & Innocentii, & aliorum* d *multorum auctoritatibus irreparabiliter damnari jubentur.*

C. V. *¶ In ordine malè accepto ſimoniaci pœnitentiam agere non poſſint.*

Hinc etiam Leo IV. *Epiſcopis Britanniæ.*

REquiritis *e* de iis, qui turpiſſimo lucro columbas in templo Domini vendere non pertimeſcunt, & ſua facta, improba temeritate, Simonis hæreſi conjungunt, utrum poſſint in ordine pœnitentiam agere, an tantummodo extra ordinem, & ſacerdotalem fieri gradum. Quod nos quidem convictis & iis, qui tam deteſtabile nefas (quod jam multis eſt damnatum conciliis) peregiſſe noſcuntur, nulla poſſumus pœnitentia ſubvenire, & tot ſpiritualibus Patribus obviare, ſed in illorum Patrum me ſententia convenire omnibus certum ſit.

¶ Epiſtolæ hujus Leonis quarti ad Epiſcopos Britanniæ magna pars, (in qua etiam eſt hoc caput) habetur in codice pervetuſto.

4 pars. *¶ Niſi rigor diſciplinæ quandoque relaxetur ex diſpenſatione miſericordiæ. Multorum enim crimina ſunt damnabilia, quæ tamen Eccleſia tolerat pro tempore, pro perſona, intuitu pietatis, vel neceſſitatis, ſive utilitatis, & pro eventu rei. Pro tempore: ſicut* Gelaſius, *qui cùm neceſſitate temporis videret Italicam eccleſiam propter belli famisq́; incurſionem ferè omnium clericorum officio deſtitutam, adeò ut plериſque populis ſubſidia regendarum deeſſent animarum, conceſſit de monachis, vel de laicis clericos aſſumi, ita dicens Epiſcopis per Lucaniam, epiſt. 1. c. 2.*

C. VI. *¶ Pro temporum neceſſitate Apoſtolicæ ſedis decreta temperantur.*

NEceſſaria *f* rerum diſpenſatione conſtringimur, & Apoſtolicæ ſedis moderamine convenimur ſic canonum paternorum decreta liberare, & retrò præſulum, prædeceſſorumq́; noſtrorum præcepta metiri, ut quæ præſentium neceſſitas temporum in reſtaurandis eccleſiis relaxanda depoſcit, adhibita diligenti conſideratione (quantum poteſt fieri) temperemus.

Item, Priſcis igitur, &c. [*Require ſupr. in tractatu ordinandorum*] *Item* Innocentius *g* Papa, *cùm pro neceſſitate temporis, ne nimium ſcandalum eſſet in eccleſia, ordinatos à Bonoſo hæretico ſuſciperet, ait in decretis ſuis, epiſt. 22. ad Epiſcopos Maced. c. 5.*

C. VII. *¶ Ceſſante neceſſitate debet ceſſare quod urgebat.*

QVod pro remedio, ac neceſſitate temporis ſtatutum eſt, conſtat primitus non fuiſſe. *& ſ.* ¶ Quod ergo neceſſitas pro remedio reperit, ceſſante *h* neceſſitate, debet utique ceſſare pariter quod urgebat: quia aliud 1 eſt ordo legitimus, aliud quod uſurpatio ad præſens fieri tempus impellit.

1 ¶ Quia aliud] *In originali, & apud Ivonem & in multis manuſcriptis Gratiani legitur,* alius eſt ordo legitimus, alia uſurpatio, quam ad præſens fieri tempus impellit.

---

a *Suprà ead. ſi quis Presbyteri.* b *Forte. ſupr. ea. qu. 1. qui per pecunias. aut. q. 7. c. ſi quis omnem. §. quicunq; per pecuniam.* c *ſup. ead. q. 7. ſi quis. q. 3. c. ult. q. 1. c. Arrianos.* d *q. 1. c. ſi quis confugerit. & ca. qui ſtudet. & c. ſi quis Epiſcopus per pecuniam.* e *Ivo p. 5. c. 115.* f *Poly. l. 7. t. 15. Anſ. l. 2. c. 34. Ivo p. 3. c. 141.* g *diſt. 55.* h *ſupr. ea q. 1. quod pro neceſſitate. Ivo in prolog.*

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Similiter ex diſpenſatione etiã in Nicæno concilio *c.8. de Novatianis ſtatutum eſt, ut ad eccleſiam redeuntes ordinentur.*

C. VIII. ¶ *Iterum ordinentur, qui ex Novatianis ad eccleſiam redierint.*

SI qui voluerint venire ad eccleſiam catholicam & Apoſtolicam ex Novatianis, placuit ſancto concilio, ut 1 ordinentur, & ſic maneant in clero. Ante omnia autem hanc ab eis confeſſionem per ſcripturam exigi oportet, ut fateantur ſe communi conſenſu eccleſiæ catholicæ & Apoſtolicæ ſtatuta obſervaturos.

1 ¶ Vt ordinentur. *Græcè eſt,* ὥστε χειροθετουμένους αὐτοὺς μένειν οὕτως ἐν τῷ κλήρῳ. *quod Dionyſius vertit,* ut impoſitionem manus accipientes ſic in clero permaneant. *At Taraſius Patriarcha Conſtantinopolitanus in actione prima, ſeptimæ ſynodi, poſt recitationem iſtius canonis, iſtam vocem,* χειροθεσία, *interpretatur benedictionem, non ordinationem.*

C. IX. ¶ *Iuramentum à ſchiſmate redeuntium.*

Item Gregorius *lib. 10. reg. epiſt. 31.*

QVoties *a* cordis oculus nube erroris obductus, ſupernæ illuſtrationis lumine fit ſerenus, magna cautela nitendum eſt, ne latenter auctor ſchiſmatis irruat, & ab unitatis radice eos, qui ad eam reverſi fuerant, telo iterum erroris abſcindat. Et ideo poſtquam ego 1 ille civitatis illius Epiſcopus, comperto diviſionis laqueo, quo tenebar, diutina mecum cogitatione pertractans, prona & ſpontanea voluntate ad unitatem ſedis Apoſtolicæ, divina gratia duce, reverſus ſum, & ne non pura mente, ſed ſimulata reverſus exiſtimer, ſpondeo ſub ordinis mei caſu, & anathematis obligatione, atque promitto tibi, & per te ſancto Petro Apoſtolorum principi, atque ejus vicario beatiſſimo Gregorio, vel ſucceſſoribus ipſius, me nunquam quorumlibet ſuaſionibus, vel quocunque alio modo, ſchiſma, de quo redemptoris noſtri miſericordia liberante ereptus ſum, reverſurum; ſed ſemper me in unitate ſanctæ eccleſiæ catholicæ, & communione Romani Pontificis per omnia permanſurum. Vnde jurans dico per Deum omnipotentem, & hæc ſancta quatuor Evangelia, quæ in manibus meis teneo, & ſalutem *b.* dominorum noſtrorum Rempublicam gubernantium, me in unitate, ſicut dixi, eccleſiæ catholicæ, & communione Romani Pontificis ſemper & ſine dubio permanere. Quòd ſi (quod abſit) aliqua excuſatione, vel argumento ab hac me unitate diviſero, perjurii reatum incurrens, æternæ pœnæ obligatus inveniar, & cum auctore ſchiſmatis habeam in futuro ſæculo portionem. Hanc autem profeſſionis, promiſſioniſque meæ chartulam notario illi cum conſenſu Presbyterorum, & Diaconorum, atque clericorum, qui me in hac unitate obligantes, in ſuprascriptis omnibus prona ſimul voluntate ſecuti, atque propriis manibus ſubſcripturi ſunt, ſcribendam dictavi, & propria manu ſubſcribens tibi tradidi. Acta in loco illo, die illo, & conſulibus ſupraſcriptis. Subſcriptio Epiſcopi illius. Ego ille, Epiſcopus civitatis illius, huic confeſſioni promiſſionique meæ, præſtito de conſervandis ſupraſcriptis omnibus ſacramento, ſubſcripſi.

1 ¶ Ego ille] *Repoſita eſt antiqua nota,* ille, *ex codicibus epiſtolarum B. Gregorii impreſſis, ac manuſcriptis, quæ quidem nota in hoc capite multoties repetitur. Pro ea in vulgatis Gratiani exemplaribus erat N. Aliqua verò alia, quæ parùm ab originali diſcrepabant, nihil cauſæ viſum eſt, cur mutarentur.*

Cæterùm ex canonum rigore contrà ſcribit Felix Papa tertius *omnibus Epiſcopis, epiſt. 1. c. 5.*

a *Anſelm. lib. 6. c. 161. Polyc. lib. 7. tit. 6.* b *al. ſalutem gentium, atque illuſtrium dominorum.] al. gentiumq; illuſtrium.] Anſelm.*

C. X. ¶ *Qui extra eccleſiam baptizati fuerint, vel rebaptizati, ad eccleſiaſticam militiam non admittantur.*

QVi *a* in qualibet ætate alibi, quàm in eccleſia catholica aut baptizati, aut rebaptizati ſunt, ad eccleſiaſticam militiam prorſus non *b* permittantur accedere. Quibus ſatis eſſe debet, quod in catholicorum numero ſunt recepti. Quoniam de ſuo ordine, & communione videbitur ferre judicium, quiſquis hoc violaverit inſtitutum, vel qui non removerit eum, quem ex *c* ejus cœtu ad miniſterium clericale obrepſiſſe cognoverit.

Pro perſona: ſicut beatus Gregorius *ſcribens Ianuario Epiſcopo, lib. 7. indict. 2. epiſt. 1. ait.*

C. XI. ¶ *Rigor canonum pro perſona aliquando relaxatur.*

TAnta *d* nequitia ad aures meas de tua ſenectute pervenit, ut eam niſi adhuc humanitus penſaremus, fixa jam maledictione feriremus. *& infra.* ¶ ... quidem pœnæ ſententia in te fuerat jaculanda: ſed qui ... ſimplicitatem tuam cum ſenectute novimus, interim ... cemus.

Pietatis intuitu: ſicut de illiteratis, e & corpore vitiatis Gelaſius *ait Epiſcopis per Lucaniam, epiſt. 1. c. 18.*

C. XII. ¶ *Canonum decreta pietatis intuitu nonnunquam relaxantur.*

SI qui vel temeritate propria, vel incuria præſidentium tales ante ſuſcepti ſunt; in his, in quibus ... ſtituti ſunt, locis eatenus perſeverent, ut nihil ... promotionis accipiant, ſatiſque *f* habeant hoc ipſum ... pro nimia miſeratione conceſſum.

Neceſſitatis intuitu: ſicut Hilarius Papa, *qui cùm de ... dam Epiſcopo præter notitiam atque conſenſum metropolitani ordinato loqueretur, ne in utroque grave ſcandalum fieret, ... epiſtola ſua ad Aſcanium, & univerſos Epiſcopos Tarraconenſis provinciæ.*

C. XIII. *Neceſſitatis cauſa quædam in eccleſia tolerantur.*

QVoniam quidquid ab alterutra parte eſt ... tum, omni videmus perverſitate confuſum, ... porum neceſſitate perſpecta, hac ratione decerni... ad veniam pertinere quod geſtum eſt, ut nullus 1 de... ceps præter notitiam atque conſenſum metropolitani ... dinetur *g* antiſtes.

1 ¶ Nullus] *Hoc loco verba Hilarii ſummatim refe... tur.*

C. XIV. ¶ *De eodem.*

Item Innocentius *Epiſcopis Macedoniæ, epiſt. 22. c. 4.*

QVoties à populis, aut à turba peccatur, quia in omnes propter multitudinem non poteſt vindicari, multum ſolet tranſire. Priora ergo dimittenda ... co Dei judicio, & de reliquo maxima ſollicitudine præcavendum.

C. XV. ¶ *Ex diſpenſatione quædam tolerantur, quæ canonum rigor condemnat.*

Item ex epiſtola Cyrilli *miſſa Maximo Diacono Antiocheno.*

DIdici *h* à diligendo mihi Paulo Monacho, ... recuſat pietas tua uſque hodie communionem ... verendiſſimi Epiſcopi Ioannis amplecti, pro eo, ... quidam in Antiochena eccleſia malè adhuc cum ... ſtorio vel ſentiant, vel jam ſenſerint quidem, ſed ... tan reſipuerint. Probet igitur tua modeſtia, ... quando hi, qui dicuntur colligi, nudè, ac irreverenter ...

a *Anſ. l. 7. ca. 17. Burch. l. 4. c. 293. Ivo p. 1. c. 293.* b ... *quam] orig.* c *ex eis ad miniſ.] orig.* d *Supra ... tanta. Burch. l. 1. c. 197. Ivo p. 2. cap. 78. & p. 5. c. 312.* e ... *diſtin. 36. illiteratos.* f *Ante c. 1.* g *conſecretur.] ...* h *In prima actione ſeptimæ ſynodi. Ivo in prologo. Panor. prologo, c. 23.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

cum Neſtorio ſentiant, & invicem colloquantur: licet aliquando cauteriatam habuerint conſcientiam, colligantur autem nunc, acta pœnitentia ſuper iis, in quibus ſubrepti ſunt: quamvis confiteri fortaſſis revereantur exceſſum. *& j.* a ¶ Vt autem non æſtimemur amare contentionem, amplectamur Epiſcopi reverendiſſimi Ioannis communionem, indulgentes ei, & cauſa diſpenſationis ejus negotium non ſubtilius vel diſtrictius, ſive vehementius erga ſe recognoſcat agitari. Diſpenſationis enim gratia, ſicut dixi, eget negotium multum.

¶ *Hec epiſtola beati* Cyrilli *refertur in actione prima ſeptime Synodi. Et quoniam in magni ponderis argumento verſatur, ac prudentiſſime ſcripta eſt, multa autem in hac verſione corrigenda fuiſſent, placuit Græcam ipſam epiſtolam cum interpretatione nova afferre.*

Τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, Μαξίμῳ διακόνῳ Ἀντιοχείας, ὑπομνηστικόν.

Ἔμαθον παρὰ τοῦ ἀγαπητοῦ μονάζοντος Παύλου, ὅτι παραιτεῖται ἡ σὴ θεοσέβεια μέχρι σήμερον τὴν πρὸς τὸν εὐσεβέστατον Ἰωάννην, διὰ τὸ τινὰς ἐν τῇ Ἀντιοχέων ἐκκλησίᾳ ἢ φρονοῦντας ἔτι τὰ τοῦ Νεστορίου, ἢ πεφρονηκότας μὲν, ἀποχομένους δὲ ἴσως εἶναι. δοκιμασάτω τοίνυν τὸ σὸν ἐπιεικὲς, πότερον ποτὲ οἱ λεγόμενοι συνάγεσθαι γυμνῶς, καὶ ἀναισχύντως τὰ τοῦ Νεστορίου, καὶ φρονοῦσιν, καὶ λαλοῦσιν ἑτέροις, ἢ κεκαυτηριασμένην μὲν ἐσχήκασι ποτὲ τὴν συνείδησιν, συνάγονται δὲ νῦν μεταμεληθέντες ἐφ' οἷς συναρπάγησαν, αἰσχυνόμενοι δὲ ἴσως ὁμολογεῖν τὸ πταῖσμα. συμβαίνει γάρ τινα τοιαῦτα περὶ τοὺς ἀπατηθέντας γίνεσθαι. κἂν εἴδῃς συντρέχοντας νῦν τῇ ὀρθῇ πίστει, ἀμνησικάκει περὶ τῶν παρελθόντων. βουλόμεθα γὰρ μᾶλλον ἀρνουμένους αὐτοὺς ὁρᾶν, ἢ ἀναισχύντῳ γνώμῃ συναγορεύοντας ταῖς Νεστορίου κακίαις. ἵνα δὲ μὴ δοκῶμεν τιμᾶν τὸ φιλόνεικον, ἀσπασώμεθα τὴν πρὸς τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον Ἰωάννην κοινωνίαν, συγχωροῦντες αὐτῷ, καὶ οἰκονομίας ἕνεκα μὴ ἀκριβολογούμενοι σφόδρα, περὶ τοὺς μεταγινώσκοντας. οἰκονομίας γὰρ, ὡς ἔφην, δεῖται τὸ πρᾶγμα πολλῆς.

Sancti Patris noſtri Cyrilli Archiepiſcopi Alexandrini *ad Maximum Diaconum Antiochenum admonitio.*

COgnovi ex dilecto Monacho Paulo, pietatem tuam uſque ad hunc diem recuſare communionem religioſiſſimi Epiſcopi Ioannis: eò quòd aliqui ſunt in eccleſia Antiochena, qui vel adhuc cum Neſtorio ſentiunt, vel ſenſerunt quidem, nunc autem ab eo fortaſſe abſtinent. Perpendat igitur æquitas tua, utrum tandem, qui dicuntur convenire, palàm, atque impudenter Neſtoriana & ſentiant, & cum aliis etiam loquantur: an aliquando quidem cauteriatam habuerint conſcientiam, nunc autem ideò conveniant, quòd ipſos pœnituerit erratorum, quibus ſimul abrepti fuerant, pudeat autem fortaſſe lapſum ſuum fateri. Solet enim ferè tale quiddam iis, qui decepti ſunt, uſuvenire. Quòd ſi illos nunc ad rectam fidem converſos videas, malorum præteritorum memoriam depone. Malumus enim eos videre negantes, quàm defendentes Neſtorii vitia. Cæterùm, ne videamur contentionis cupidi, religioſiſſimi Ioannis communionem amplectamur, indulgentes ei, atque ut conveniens in his rebus moderatio teneatur, non nimium diligenter in eos, qui reſipiſcunt, inquirentes. Res enim, ut dixi, magnæ eget moderationis.

¶ *In eandem ſententiam ſcribit Ioanni Antiocheno Patriarche, in epiſtola, quæ habetur tomo 5. act. concilii Epheſini nuper Ingolſtadii impreſſi his verbis:* Optamus autem, ut omnes res ſuas agant, neque turbas eccleſiis per Chriſti gratiam, doctorumque videlicet agentium prudentiam utcumque jam ſedatas denuo excitent, neque vel ſibiipſis, vel aliis negotia faceſſant. Cæterùm ſi ſunt, qui à Neſtorio aliquando ſteterunt, nunc verò ex animo reſipiſcentes à nugis illis diſcedere, mutataque voluntate rectam, inculpatamque fidem complecti cupiunt, eos placidè ſuſcipere oportet, nec cuiquam illorum, præteritorum gratia, convicium facere: ne qua ratione anſa quibusdam præbeatur, ut cunctantius ad meliora feſtinent.

a *Ivo ibid. Pann. ibid. c. 24.*

C. XVI. ¶ *De eodem.*

Idem *ad Gennadium Presbyterum, & Archimandritam.*

DIſpenſationes a rerum nonnunquam cogunt parum quidem à debito quoſdam foras exire ut majus aliquid lucri faciant. Sicut enim ii, qui mare navigant, tempeſtate urgente, naviqúe periclitante anxiati quædam exonerant, ut cætera ſalva permaneant: ita & nos cùm non habemus ſalvandorum omnium negotiorum 1 penitus certitudinem, deſpicimus ex iis quædam, ne cunctorum patiamur diſpendia 2.

1 ¶ Negotiorum] *Græcè eſt,* οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς πράγμασιν, ὅταν μὴ ἐξῇ τὸ λίαν ἀκριβὲς περισώσασθαι, κτλ. *id eſt:* Sic & nos in negotiis, ubi non licet exquiſitiſſimam illam rationem ſervare, deſpicimus quædam.

2 ¶ Diſpendia] *Omiſit hic Gratianus ex hac epiſtola ea referre, quæ ad propoſitam quæſtionem maximè faciunt. Sunt autem hæc, quæ Ivo etiam recitat:* Et hæc ſcribo cognoſcens, quòd pietas tua triſtetur in ſanctiſſimum, & Dei cultorem fratrem, & comminiſtrum noſtrum Proclum Epiſcopum, eò quòd admiſerit in communionem Ælienſium Hegumenum, quem quidem, eccleſiæ leges, Palæſtinæ præpoſitum non noverunt. *& j.* ¶ Igitur ne refugiat pietas tua ſanctiſſimi, & Deo amiciſſimi Procli Epiſcopi communionem. Vna enim fuit cura mihi, & ſanctitati ejus, & diſpenſationis modus nulli ſapientium diſplicuit. *Vocem tuam,* hegumenonoi. *præpoſitum, videtur ſuppleſſe Anaſtaſius, ut exprimeret locutionem Græcam,* τὸν τῶν Αἰλιενσίων.

Vtilitatis intuitu: ſicut in Meldenſi concilio, *c. 64. perhibetur de filiis virginum vi raptarum, & ſic ad conjugium raptorum applicatarum.*

C. XVII. ¶ *Vtilitatis intuitu quædam in eccleſia tolerantur.*

TAli conjugio generati, eccleſiaſticis ordinibus non applicentur: niſi fortè eos aut maxima eccleſiæ utilitas, vel neceſſitas poſtulet, vel evidens meritorum prærogativa commendet.

Huic Petrus b *concordans ait* [*In veritate comperi, quia non eſt acceptor perſonarum Deus, &c.*]

¶ *Pro eventu etiam rei quædam in eccleſia tolerantur: ſicut* Leo *in decretis ſuis de laicis ſubitò contra decreta canonum ordinatis Epiſcopis ait, epiſt. 85. al. 87. c. 1. Epiſcopis Africæ.*

C. XVIII. ¶ *Laicis, qui contra decreta canonum ad Epiſcopatum promoventur, ex miſericordia ſuſceptum officium relinquitur.*

EXigunt 1 cauſæ, ut non ſolùm in tales præſules, ſed etiam in ordinatores eorum ultio competens proferatur. Sed circumſtant nos, hinc manſuetudo clementiæ, hinc cenſura juſtitiæ ut credamus quædam delicta utcumque toleranda, quædam verò penitus amputanda. Illos ergo, quorum provectio hoc tantùm reprehenſionis incurrit, quòd ex laicis ad officium Epiſcopale delecti ſunt, locum ſuum tenere permittimus, non præjudicantes Apoſtolicæ ſedis ſtatutis, nec beatorum Patrum regulas ſolventes: quia remiſſio peccati non dat licentiam delinquendi, nec quod potuit aliqua ra-

a *Ead. act. 1. ſeptimæ ſynodi ex verſione Anaſtaſii. Ivo in prolog. Pann. in prolog. c. 25.* b *Act. 10.*

tione concedi, fas erit amplius impunè committi : ne 2, quod ad tempus pia lenitate conceſſimus, juſta poſt hæc ultione plectamus.

1 ¶ Exigunt cauſæ] *In ipſa epiſtola Leonis hæc antecedunt.* Cùm ergo inter vos tantum valuerint aut ſtudia popularium aut ambitus ſuperborum, ut non ſolùm laicos, ſed etiam ſecundarum (*ſic enim rectè legitur in epiſtolis cum aliis beati Leonis operibus Coloniæ impreſſis, non* ſæcularium, *ut in tomis conciliorum*) uxorum viros, aut viduarum maritos, ad officium cognoſcamus paſtorale provectos, nónne aptiſſimæ exigunt cauſæ, ut eccleſiæ, in quibus iſta commiſſa, judicio ſeveriore purgentur, & non ſolùm in tales præſules, &c. *Eſt verò caput hoc multis locis in ſummam redactum, omiſſa narratione delictorum illorum, quibus minimè ſanctiſſimus ille Pontifex ignoſcit.*

2 ¶ Ne, quod ad tempus] *Hæc, quæ repetuntur* §. *c. Donatum, ſumpta ſunt ex ſecundo capite ejuſdem epiſtolæ.*

C. XIX. ¶ *Donatiſtæ & Novatiani, quamvis reprehenſibiliter ordinati, tamen ex neceſſitate tolerantur.*

Idem *ibidem initio, c.3.*

MAximum quoque ex laico, licet reprehenſibiliter, ordinatum, tamen ſi Donatiſta jam non eſt, & à ſpiritu ſchiſmaticæ pravitatis alienus, ab epiſcopali, quam quoquo modo adeptus eſt, non repellamus dignitate : ita ut & ipſe libello ad nos directo *a* catholicum ſe eſſe manifeſtet.

C. XX. ¶ *De eodem.*

Idem *in eadem epiſt. c.3.*

DOnatum autem Salicinenſem *b* ex Novatiano cum ſua (ut comperimus) plebe converſum, ita Dominico volumus gregi præſidere, ut libellum fidei ſuæ ad nos meminerit dirigendum : quo & Novatiani dogmatis damnet errorem, & pleniſſimè confiteatur catholicam veritatem. Quæ *c* enim nunc certarum remiſimus conſideratione cauſarum, antiquis deinceps cuſtodienda ſunt regulis, ne, quod ad tempus pia lenitate conceſſimus, juſta poſt hæc ultione plectamus.

C. XXI. ¶ *Redeuntes ab hæreſi, poſt publicam profeſſionem in ſuis ordinibus recipi poſſunt.*

Item *Ianuario* d *Epiſcopo Aquilegienſi, epiſt.5.*

SAluberrimum *e* enim, & ſpiritualis medicinæ utilitate pleniſſimum eſt, ut ſive Presbyteri, ſive Diaconi, aut cujuslibet ordinis clerici, qui ſe correctos videri volunt, atque ad catholicam fidem, quam jampridem amiſerant, rurſum reverti ambiunt, prius errores ſuos, & ipſos auctores errorum damnari à ſe ſine ambiguitate fateantur : ut ſenſibus pravis etiam peremptis nulla ſperandi ſuperſit occaſio, ne ullum membrum talium poſſit ſocietate violari : cùm per omnia illis profeſſio propria cœperit obviare. Circa quos etiam illam canonum conſtitutionem præcipimus cuſtodiri, ut in magno habeant beneficio, ſi adempta ſibi omni ſpe promotionis, in quo inveniuntur ordine, ſtabilitate perpetua maneant, ſi tamen iterata tinctione non fuerint maculati.

C. XXII. ¶ *Ab hæreſi redeuntes, hæreſim & ejus auctores publicè deteſtentur.*

Item ex concilio Martini Papæ, *c.36.*

SI *f* quis Epiſcopus, ſive alicujus Epiſcopi Presbyter, aut Diaconus in alicujus hæreſis opinionem offenderit, & ob hanc cauſam fuerit excommunicatus, nullus Epiſcopus eum in communionem recipiat, niſi prius in communi concilio, porrecto fidei ſuæ libello, ſatisfaciat omnibus, & ita liberam ſuam teneat purgationem. Hoc idem & de fidelibus laicis ſit decretum, ſi in aliqua hæreſis opinione fuerint nominati.

5 pars. *Ecce quibus de cauſis quædam in eccleſia tolerantur, quæ eiſdem ceſſantibus pia ſeveritate vindicantur. Quando autem toleranda ſint, quando reſecanda,* Gelaſius Papa *diſtinguit, dicens Epiſcopis per Lucaniam, epiſt.1.c.11.*

a *al. edito.* b *al. Semmacenſem.* c *Ibid. c.2.* d *al. Iuliano.* e *Idem epiſt.83. ad Septimium. Anſ. l.12. c.39. Ivo p.6. c.95. 1. q.1. omnis cujuslibet.* f *In capitulis Martini Braca.*

C. XXIII. ¶ *Quando in eccleſia aliqua ſint toleranda.*

ETſi illa nonnunquam ſinenda ſunt, quæ, ſi cæterorum conſtet integritas, nocere ſola non valeant : illa tamen ſunt magnopere præcavenda, quæ recipi, niſi manifeſta decoloratione non poſſunt. Ac ſi ea ipſa, quæ nullo detrimento aliquoties indulgenda creduntur, vel rerum temporumque cogit intuitus, vel acceleratæ proviſionis reſpectus excuſat, quantò magis illa nullatenus mutilanda ſunt, quæ nec ulla neceſſitas, nec eccleſiaſtica prorſus extorquet utilitas?

Aliquando enim pro neceſſitate, nec utilitate eccleſia mutilantur & laxantur præcepta canonica.

6 pars. *Breviter oſtendimus, qui revertentes ab hæreſi, in ſuis ordinibus valeant recipi, vel qui non. Nunc autem quæritur de iis, qui ab hæreticis ordinati ſunt, ſi ad unitatem catholicæ matris eccleſiæ redierint, utrum in eodem ordine iterum valeant ordinari. Semel enim conſecratus (ut ait B. Gregorius)* a *iterum conſecrari non debet.* ¶ *Item ſacramenta quæ ab hæreticis in forma eccleſiæ miniſtrantur (ſicut Auguſtinus teſtatur) reiterari non debent, ne non homini ſed ſacramento videatur injuria fieri.* ¶ *Sed illud Gregorii* b *de his intelligitur, qui conſecrationem ſacerdotalem, vel epiſcopalem acceperunt : qui aut per manus impoſitionem, cum ad eccleſiam redeunt, effectum ſuæ unctionis* c *accipiunt, aut ab ejus adminiſtratione perpetuò ceſſare jubentur. Similiter illud Auguſtini de eadem myſtica unctione, & de ſacramento baptiſmatis intelligitur.* ¶ *Sunt autem in eccleſia alii ordines, qui ſine ſacramentali unctione, ſola Epiſcopi benedictione, cum quadam vaſorum vel indumentorum diſtributione præſtantur; ut ſunt levitæ, & cæteri infra eos conſtituti. Hi quamvis ab hæreticis ordinentur, tamen ad eccleſiam redeuntes in eodem ordine (ſi alias digni fuerint) à eccleſia ordinentur : nec fiet in eis reiteratio muneris, cum ab hæreticis nihil doceatur eis fuiſſe collatum.*

C. XXIV. ¶ *Redeuntes ab hæreticis ſunt ordinandi.*

Unde Urbanus II. *ſcribit Petro Piſtorienſi Epiſcopo, & Ru... co abbati vallis umbroſæ.*

DAibertum *d* à Nezelone 1, licet ſimoniaco, ... ſimoniacè ejuſdem confeſſione reperimus in Dia... num ordinatum : & B. Innocentii Papæ ſententia co... declaratum, quòd Nezelon (quem conſtat ab hæret... ordinatum) quia nihil habuit, nihil dare potuit ei, cui ma... nus impoſuit. Nos igitur tanti Pontificis auctoritate ... mati, & Damaſi *e* Papæ teſtimonio roborati, qui ait [Re... terari oportet, quod malè actum eſt;] Daibertum ... hæreticis corpore & ſpiritu digreſſum, atque utilitati ... eccleſiæ pro viribus inſudantem, ex integro (eccleſiæ ne... ceſſitate ingruente) Diaconum conſtituimus. Quod ... reiterationem exiſtimari cenſemus, ſed tantùm integr... Diaconii dationem : quoniam, ut prædiximus, qui ... habuit, nihil dare potuit.

1 ¶ Nezelone] *Marianus Scotus in vita Gregorii VII. ... tionem facit Archiepiſcopi Magdeburg. hoc nomine appella...*

C. XXV. ¶ *De eodem.*

Item Damaſus Papa, *epiſt.4. de Chorepiſcopis.*

PEr illicitam *f* manus impoſitionem vulnera... caput illi, qui videbantur aliquid accepiſſe, ha... bant : & ubi vulnus infixum eſt, neceſſe eſt medicinam adhibere, qua infixa ſanetur macula : id eſt, reiterare ... ceſſe eſt, quod legitimè actum, aut collatum minime ... batur 1. Nam quomodo honorem poſſit retinere, qui ... illo acceperit qui poteſtatem dare legitimè non hab... invenire non poſſum.

a *ſuprà diſt.68. c.1.* b *ſupr. ea. q.1. quod quidam.* c ... *ordinationis.* d *Pann. l.3. c.81.* e *ſupr. 1. q.1. ventum...* ... *quent per illicitam.* f *9. q.1. per illicitam.*

1 ¶ Proba...

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

1 ¶ Probatur] *In originali hac adduntur*, ſi perfectum eſſe debebit.

C. XXVI. ¶ *Item lib. 9. Cod. tit. a ad legem Juliam repetundarum.* Impp. Theodoſius ac Valentinianus *A. A. Florentino.*

7 ps SAncimus ejuſmodi viros ad provincias regendas accedere, qui ad honoris inſignia non ambitione, vel pretio, ſed probatæ vitæ. & amplitudinis tuæ *b* ſolent teſtimonio promoveri: ita ſanè, ut quibus hi honores per ſedis tuæ, vel per noſtram fuerint electionem commiſſi, jurati inter geſta depromant, ſe pro adminiſtrationibus ſortiendis neque dediſſe quidpiam, neque daturos unquam poſtmodum fore, ſive per ſe, ſive per interpoſitam perſonam in fraudem legis, ſacramentique, aut donationis, venditionisve titulo, aut alio velamento cujuſque contractus: & ob hoc (exceptis ſalariis) nihil penitus tam in adminiſtratione poſitos, quàm poſt depoſitum officium pro aliquo præſtito beneficio tempore adminiſtrationis, quam gratuitò meruerint, accepturos. Et licet neminem divini timoris, contemnendo jusjurandum, arbitremur immemorem, ut ſaluti propriæ ullum commodum anteponat, tamen ut ad ſalutis timorem etiam neceſſitas periculi ſubjungatur, ſi quis auſus fuerit præbita ſacramenta negligere, non modò adverſus accipientem, ſed etiam adverſus dantem, accuſandi cunctis tanquam publicum crimen, concedimus facultatem, quadrupli pœna eo, qui convictus fuerit, modis omnibus feriendo.

C. XXVII. ¶ *De eodem.*
Item Paſchalis Papa.

PAtet ſimoniacos, veluti primos & præcipuos hæreticos, ab omnibus fidelibus reſpuendos, & ſi commoniti non reſipuerint, ab exteris poteſtatibus opprimendos. Omnia enim crimina ad comparationem ſimoniacæ hæreſis quaſi pro nihilo reputantur.

¶ *In tribus vetuſtis exemplaribus poſt caput* ſancimus. *omiſſa ruſcriptione Paſchalis, & capite iſto*, Patet *ſequuntur continenter ſubiecta Gratiani verba*, His breviter, &c.

His breviter præmiſſis ad ea veniamus, quæ eccleſia ſeveritate diſciplinæ parata eſt ulciſci, oſtendentes, quibus accuſantibus, vel teſtificantibus quilibet ſint convincendi, quo judice quiſq; debeat condemnari, vel abſolvi; ſi cauſa vitiata fuit, quo remedio poſſit ſublevari; ſi accuſatores defecerint, an reus ſit cogendus ad purgationem. Et ut faciliùs pateat quod dicturi ſumus, exemplum ponatur ſub oculis, in quo auctoritates hinc inde controverſantes diſtinguantur, & quid ſanctorum Patrum ſanciat auctoritas, liquidò intimetur.

CAVSA II.

QVidam Epiſcopus de lapſu carnis à laico impetitur. Duo monachi, unus ſubdiaconus, & duo levitæ adverſus ipſum teſtimonium ferunt. A metropolitano ſuo ſentit ſe prægravari. In ipſa ventilatione cauſæ tres ex teſtibus deficiunt, ſive promiſſione decepti c, ſive canonica examinatione reprobati. Expoliatur tamen Epiſcopus, quia crimen ejus notorium erat.

q. 1. Hic primum quæritur, an in manifeſtis judiciarius ordo ſit requirendus.
2. Secundò, an expoliatus ab aliquo ſit judicandus.
3. Tertiò, qua pœna ſint feriendi, qui in accuſatione, vel teſtificatione defecerint.
4. Quartò, an duorum teſtimonio ſit condemnandus.
5. Quintò, ſi deficientibus accuſatoribus ſit cogendus ad purgationem.
6. Sextò, ſi remedium ſit dandum ei, qui cauſa dilationis vocem appellationis exhibuerit.
7. Septimò, ſi laici, monachi, vel quilibet inferiorum ordinum in accuſatione majorum ſint audiendi.
8. Octavò, quomodo debeat fieri accuſatio, an in ſcriptis, an ſine ſcriptis.

a *Tit. 27. le. 6.* b *al. ſua.* c *al. illecti.*

QVÆSTIO I.

1 ps *QVòd autem nullus ſine judiciario ordine damnari valeat, auctoritatibus multis probatur.*

C. I. ¶ *Damnari non valet, niſi aut convictus, aut ſponte confeſſus.*
De eo namq; ait Auguſt. *hom. 50. de utilitate pœnitentiæ.*

NOs *a* in quenquam ſententiam ferre non poſſumus, niſi aut convictum, aut ſponte confeſſum.

C. II. ¶ *De eodem.*
Item Conſtantinus Imperator.

IVdex * criminoſum diſcutiens, non ante ſententiam proferat capitalem, quàm aut reum ſe ipſe confiteatur, aut per innocentes teſtes convincatur.

¶ *Habetur caput hoc Cod. Theodoſ. l. 9. tit. 40. in legis primæ interpretatione, itemq; in capitulis Hadriani, c. 57. & C 5. c. 156.*
Hoc 1 idem teſtatur Auguſtinus, & eiſdem verbis.

1 ¶ Hoc] *Abſunt iſta ab uno ex pervetuſtis exemplaribus.*

C. III. ¶ *De eodem.*
Item Gregorius *lib. 8. epiſt. 50.*

SIcut *b* ſine judicio quenquam nolumus condemnari, ita quæ juſtè 1 diffinita fuerint, nulla patimur excuſatione differri.

1 ¶ Iuſtè] *Abeſt vox iſta ab originali. In uno autem manuſcripto Gratiani eſt*, juſta ſunt diffinita ſententia.

C. IV. ¶ *De eodem.*
Item Eleutherius *Epiſcopus ad Epiſcopos Galliæ.*

NIhil *c* [contra *d* quemlibet accuſatum] abſque legitimo, & idoneo accuſatore fiat. Nam & Dominus noſter Ieſus Chriſtus Iudam furem eſſe ſciebat; ſed quia non eſt accuſatus, ideo non eſt ejectus.

C. V. ¶ *De eodem.*
Item Felix Papa I. *ad Paternum Epiſcopum.*

PRimates *e* accuſatum diſcutientes Epiſcopum, non ante ſententiam proferant damnationis, quàm Apoſtolica 1 freti auctoritate, aut reum ſe ipſe confiteatur, aut per innocentes, & canonicè *f* examinatos regulariter teſtes convincatur. Aliter irritam eſſe cenſemus, & injuſtam Epiſcoporum damnationem, & idcirco à ſynodo retractandam, ita ut oppreſſis ab omnibus in cunctis ſubveniatur cauſis.

1 ¶ Apoſtolica freti auctoritate] *Hæc addita ſunt ex epiſtola Felicis & Zepherini. Nam damnari Epiſcopi ſine conſenſu & auctoritate Romani Pontificis nec tunc poterant, nec nunc poſſunt. 3. q. 6. c. diſcutere. & alibi.*

C. VI. ¶ *Multi per tolerantiam ſuſtinendi ſunt, quamvis ſententia divini judicii ſint condemnati.*
Idem decrevit Zepherinus Papa. * *Item* Auguſt. 1.

VNus ex vobis me traditurus eſt. ¶ Benè dixit, *g*, ex vobis, & non ex nobis. Ex vobis enim eſt, à quibus per judiciariam poteſtatem confeſſus, aut convictus, excluſus non eſt. A me verò, qui nullis indigeo argumentis, & omnia certiſſimè novi, ſeparatus & diviſus eſt. Tale enim eſt, ac ſi diceret, etſi ego eum per occulti judicii ſententiam damnatum habeo, vos tamen adhuc illum per tolerantiam ſuſtinete.

1 ¶ Auguſtinus] *Sic in multis vetuſtis exemplaribus: quamvis verba hujus capitis apud S. Auguſt. non ſunt inventa.*

C. VII. ¶ *Nullum ſervetur judicium, niſi rationabiliter habitum.*
Item Gregorius *Ioanni defenſori eunti in Hiſpaniam, lib. 11. epiſt. 50.*

INprimis *h* requirendum eſt de perſona Presbyteri dilectiſſimi *i* fratris & Coepiſcopi noſtri Ianuarii,

a *ſup. ea. multi.* * *In capitulis per Hadrianum collectis. c. 57. Cap. 3. c. 156. Burc. l. 16. c. 6. Pann. l. 4. c. 111.* b *Anſ. l. 3. c. 30.* c *Anſ. l. 3. c. 54. Polyc. l. 5. tit. 1. Pann. l. 4. c. 115.* d *abſunt iſta ab origin.* e *Et Zepherinus epiſt. 1. ad Epiſcopos Siciliæ uſq; ad verſ. aliter. Anſ. l. 3. c. 68. Burc. l. 1. c. 157. Ivo p. 5. c. 245. & 247. Pannor. l. 4. c. 13. 11. q. 3. irritam.* f *abeſt ab epiſt. Zepherini.* * *Zepherinus loco proximè indicato.* g *Matth. 26.* h *Anſ. l. 8. c. 93.* i *forte legendum, & dilectiſſimi.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN